

נפקא מינה למכעי רחמי, (רצ"ל שצריך האדם להתפלל שלא יבא לידי מדה זו שלא תעבירונו על דעת קונו ח"ו), ואם בן על כל העברות אין כאן חוב מיום שחרב בית המקדש שהעניות מצויה, (פיון שאין בית המקדש אין הברכה מצויה והמשתכר משתכר אל צדור נקוב ואין בו קיום כמו שאמר חגי הנביא (א' 1), אם בן אין כאן שום חוב כי העניות מעביר וכו', ואין ענש רק על מה שלא התפלל (שלא יבא לידי מדה זו כמו שאמרו רז"ל ונפקא מינה למכעי רחמי), וביון שאנחנו נקראים שכורים (באין בית המקדש) הנה שפור פטור מן התפלה אם בן פטורים מכל וכל, והוא שאמר שמעי נא זאת עניה ושכרת וכו', הבן הדבר, והנה בימי המן הגם שנתחייבו אז שונאיהם של ישראל, עם כל זה (פיון שלא היה בית המקדש) נפטרו ממצעם עניות וממצעם שכרות, על בן לזכר זאת בזמן הישועה נתחייבו במתנות לאביונים ולבסומי בפוריא, מה שאין בן בזמן גזרות היונים הנה אז היה בית המקדש ולא היו נקראים עניים (ולא שכורים), וביון שנתחייבו שונאיהם של ישראל לא היה מקום לפטור אותם מן הדין לולא רחמיו ית"ש כענין שכתבתי לעיל בגסס ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם וכו', על בן גם בזמן הישועה לא נתחייבו במשטה ושמחה בפשר ויין רק להודות ולהלל, והוא הודאה לתקף הגם, הבן.

שיך עוד לנסח ההודאה.

ק) כשעמדה וכו' על עמך ישראל, תקנו לומר על עמך ישראל (מה שאין בן בהודאה דפורים כשעמד עליהם וכו' עין סימן מ"ט עד נ"ו) מוכן על פי מה שכתבנו (אגרא דכלה) בפסוק (דברים ד א) ועתה ישראל שמע אל החקים וכו', לשון ועתה איזה זמן בא לשלל, והנראה לפרש על פי מה שכתב הרב הקדוש בעל חסד לאברהם (בהקדמה) וזה תכן דבריו, שאין לישראל להתעסק בפלוסופיא ובחכמות חיצוניות, והוא בהתבוננות במשל, איש אמן צורף עושה כלים יפים, הנה מתגדר במלאכתו ומפארים אותו איך הוא צורף

אמן שיודע ומשכיל לעשות כלים נאים כאלה, הנה כל מה שמתאמן יותר בעשיית הכלי כסף תגדל שמו ביותר במלאכת הצריפה ומפארים אותו על ככה צורף מפלא, והנה אם הצורף יודע לחפר הכסף מבין רגבי האדמה לא תגדל שמו במלאכת הצריפה כי המלאכה הזאת היא שיכת לפפריים ולעובדי האדמה אשר אין להם יד ושם באמנות דקים במלאכת הצריפה, בן הוא הענין, הש"י יצר את האדם בחכמה, והחכמה בה יתעלה האדם מן שארי הבעלי חיים בהבחות והחיות והעופות, והנה אם האדם מברר איזה דבר עולמי על ידי חקירת שכלו וחכמתו הנה הוא מותר האדם מן הבהמה, אבל יתעלה מעלת ישראל שנתן להם הש"י תורתו חכמת אלקית (זח"א קכא). אורייתא מחכמה נפקת, וכל החכמות הנה כאין ואפס ובטלים אצלה ומשרתים אליה כשפחה אל גבירתה, והנה איש הישראלי לא יתגדר בשם ישראל בהיותו עוסק בחכמות חיצוניות, כי זה הוא רק מלאכת הפפריים מותר האדם מן הבהמה, אבל גדר שם ישראל הוא כל מה שיעסק ויעמל יותר בתורה ומצות תגדל שמו הישראלי, הבן הדבר, והוא שפרשנו, ועתה ישראל, רצ"ל הנה בעת כבר אתה למעלה ממדרגת שאר בני אדם שאין להם רק מותר האדם מן הבהמה, ותגדל שמם אדם על ידי חקירות שכליות אנושיות, אבל השם ישראל אין לו עליו רק בעסק התורה ומצות, ועל בן ועתה ישראל, פיון שפעת אתה נקרא ישראל אין לך שבח ועלוי במלאכת הפפריים רק שמע אל החקים, ומעתה תתבונן גסס ההודאה כשעמדה מלכות יון הרשעה (להגביר חכמות חיצוניות ולהשפית התורה), והוא שאמר על עמך ישראל, אשר עקר גדר שבחם הוא בעסק התורה ומצות אשר בזה תגדל שמם הישראלי, והנה הם רצו להשפית התורה ולהגביר חכמות החיצוניות, הנה עמדו על עמך ישראל דיקא, הבן.

שיך עוד לנסח ההודאה.

קכא) וקבעו שמונת ימי חנוכה וכו' אכאז לך עוד מעם לקריאת שם חנוכה (עין מה

יִצְמַח צִמְח צִדִּיק, וְהוּא וְעוֹרְרָתִי בְּיָד צִיּוֹן עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהוּא שֶׁתִּמְצָא חֲנוּכָּה בְּגִמְטְרִיא פ"ט, הוּא מִסְפֵּר הַסּוּכִים לְמִסְפֵּר צ', הֵנָּה עִם הַכּוֹלֵל מִסְפֵּר צ', עַל כֵּן כּוֹנֵת מֶרֶץ זֶה"ה (פּרע"ח ש"ט פ"ד) לְהַדְלִיק נֵר חֲנוּכָּה לְהַדְלִיק יָכוֹן עִם הַכּוֹלֵל ע"י"ש, וְהוּא שֶׁתִּקְנוּ בְּנִסָּח הַהוֹדָאָה וְקִבְעוּ שְׁמוֹנֶת יָמֵי חֲנוּכָּה וְלֹא אָמְרוּ שְׁמוֹנֶה רַק שְׁמוֹנֶת לְשׁוֹן כּוֹלֵל, הֵבֵן (ע"ז) 1234567

לעיל מאמר ג סימן מה).

שיך עוד לנסח ההודאה.

אוצר החכמה

קנב) וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים וְכו', אָמְרוּ ר"ל (ויק"ר י"ד) אֵין בְּעַל הַרְחָמִים פּוֹנֵעַ בְּנִפְשׁוֹת תַּחֲלָה, וְכַתֵּב הָרֵב הַגָּדוֹל מו' חיד"א זלה"ה (כסא דוד דף סג ע"ג) בְּשֵׁם סֵפֶר אֶרֶץ צָבִי, אֵין בְּעַל הַרְחָמִים פּוֹנֵעַ אֲבָל מִדַּת הַדִּין פּוֹנֵעַ, וְהוּא שְׁאוּמְרִים בְּנִסָּח הַהוֹדָאָה, וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים עֲמַדָּת לָהֶם בְּעַת צָרָתָם, הֵינּוּ בְּעַת שֶׁהִיָּה מִדַּת הַדִּין שׁוֹלֵט, אֱלֹהֵי"ם מְלוֹי הַהִי"ן בְּגִמְטְרִיא צ"ה, וְאֵין חֲלִילָה פּוֹנֵעַ בְּנִפְשׁוֹת, עַל כֵּן אַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים וְכו' שְׁנַתְּהֶפֶד מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הַרְחָמִים, וְהֵנָּה כְּתוּב סָגְלָה לָזֶה עַל יְדֵי צִדְקָה שְׁמַהֲפַכַת מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הַרְחָמִים, עַל כֵּן תִּקְנוּ לְהַרְבוֹת בְּצִדְקָה בְּחֲנוּכָּה (כְּמוֹ בְּפוּרִים) שְׁאוּמְרוּ גַם כֵּן בְּנִסָּח הַהוֹדָאָה וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים), בֵּין וְהַתְּבוּנָה.

שְׁכַתְּבָתִּי לְעִיל מְסִימָן צ"ח עַד סִימָן ק"ו), הֵנָּה הַתְּנַבֵּא וְכוּרִיָּה (סוֹף הַנְּבִיאִים) (ט יג) וְעוֹרְרָתִי בְּנֵי צִיּוֹן עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הֵנָּה הַתְּנַבֵּא עַל הַנֶּסֶם דְּחֲנוּכָּה כְּמוֹ שְׁאוּמְרוּ רז"ל בְּפִסְקִיתָא (ב א) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְלָמָּה מְדַלֵּק גִּירוֹת בְּחֲנוּכָּה, אֵלֹא בְּשַׁעֲה שְׁנֵאָחוּ בְּנֵי שֶׁל חֲשֻׁמוֹנָי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְמַלְכוּת יִשְׂרָאֵל וְעוֹרְרָתִי בְּנֵי צִיּוֹן עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכו', הֵנָּה יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה לָמָּה אָמַר בְּנֵי צִיּוֹן וְלֹא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּצָא, אֲבָל הוּא מִה שְׁכַתְּבָתִּי לָךְ שְׁלֵשִׁים שָׁהֶסֶם הַנֶּעֱשֶׂה בְּהֶאֱרַת הָאוֹר הַנְּסִי הוּא מִן אוֹר הַגָּנוּז, וְנֶעֱשֶׂה בְּהַפְסַקַת הַנְּבוּאָה, וְהוּא חֲנוּךְ לְגֵאָלָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁתִּגְלָה הָאוֹר הַגָּנוּז בְּמִלּוּאוֹ וְטוֹבוֹ, וְאָדָם צוֹפֶה כּוֹ מְסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, וְנִבְּאוּ בְּנִיכֶם וּבְנֵיכֶם, וְהֵנָּה אָמְרוּ רז"ל (פּרקי דר"א פמ"ח) אוֹתִיּוֹת מִנְּצַפ"ךְ מוֹכְנִים לְגֵאָלוֹת, כ' ד' בּוֹ נִגָּל אֲבִרָהּם אֲבִינוֹ (בראשית יב א) ל"ד ל"ד וְכו', פ' ה' בּוֹ נִגָּלוּ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם (שְׁמוֹת ג טז) פ' קד פ' קרתי, צ' י' בּוֹ עֲתִידִין לְהִנָּאֵל (יִרְמְיָ כג ה) צ' מִח צ' דִּיק, וְהֵנָּה לְהִיּוֹת הָאוֹר הַזֶּה נִקְבַּע לְדוֹרוֹת לְהַנִּיחַ מֵאוֹרוֹ כֹּל יָמֵי מִשְׁךְ גָּלוּת הָאָרֶץ הַזֶּה עַד כִּי יִצְמַח צִמְח צִדִּיק, (עַל כֵּן קִרְאוּ לְיָמִים הָאֵלֶּה חֲנוּכָּה חֲנוּךְ לְגֵאָלָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁתִּהְיֶה עַל יְדֵי אוֹת הַצִּדִּיק), עַל כֵּן תִּמְצָא צִיּוֹן נּוֹסֵף אוֹת צ' עַל אוֹתִיּוֹת יִשְׂרָאֵל, לְהוֹרוֹת שְׁהֶסֶם הַזֶּה שְׁנֵעֲשֶׂה בְּאוֹר הַנְּסִי בְּמַפְלֵת יִשְׂרָאֵל, הוּא יִהְיֶה לְסִיּוֹעַ וְלִהְיֶה עַד כִּי

מאמר ה

שרי ביששכר

לְהִיּוֹת קְבִיעוֹת הַמוֹעֵד וְתִקּוֹן הַהוֹדָאָה וְצוּי אֲמִירַת הַהִלָּל וּמִצְוֹת נֵר חֲנוּכָּה לְדוֹרוֹת עִם כָּל הַלְכוּתֶיהָ (הַמְּבֹאֲרִים בַּגְּמָרָא בְּבָבְלִי וִירוּשָׁלַיִם וּמְדַרְשֵׁים) הַכֹּל נֶעֱשֶׂה עַל יְדֵי בְּעָלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בֵּית דִּינוֹ שֶׁל חֲשֻׁמוֹנָי סְנֵהֲדִיר גְּדוֹלָה שֶׁהָיוּ בְּיָמִים הָהֵם בְּזִמָּן הַזֶּה (עֵין בְּיוֹסִיפּוֹן פ"כ), וְהֵנָּה יְדוּעַ (כ"ד עב ה) רַבָּם שֶׁל סְנֵהֲדִירִין מִשְׁבֵּט יִשְׁשֹׁכָר עֲמוּד הַתּוֹרָה וְהֵם הֵם הַיּוֹדְעֵי בִּינָה לְעֵתִים, עַל כֵּן אֲדַבֵּר בְּזֶה הַמָּאֵמֶר מֵעַנֵּן תּוֹלְדוֹת וְלִדַּת יִשְׁשֹׁכָר אֲשֶׁר נִרְאָה לִי שֶׁהִיָּה זְמַן תּוֹלְדוֹתוֹ בְּחֲנוּכָּה כְּאֲשֶׁר יִתְבָּאֵר בְּפָנִים אִי"ה, וְאֲבָאֵר לָךְ כְּמָה עֲנִינִים בְּפִסּוּק (דְּה"א יב לג) וּמִבְּנֵי יִשְׁשֹׁכָר יוֹדְעֵי בִּינָה לְעֵתִים, וְאַתָּה הַסֵּכֶת וְשִׁמְעָה, נִקְרָא שֵׁם הַמָּאֵמֶר שְׁרֵי